

Ο Karl Krazeisen (1794-1878), ήταν Γερμανός στρατιωτικός, σημαίνων Φιλέλληνας και ζωγράφος, που φιλοτέχνησε τα πορτραίτα των βασικών αγωνιστών του 1821.

Ο «φωτογράφος» της Επανάστασης

Πάρης Μίχας Γ4

Karl Krazeisen

Ο λοχαγός και αυτοδίδακτος ζωγράφος Karl Krazeisen, που έλαβε ενεργά μέρος στον αγώνα, ήταν ο άνθρωπος χάρη στον οποίο γνωρίζουμε σήμερα πώς ήταν η μορφή δεκάδων αγωνιστών της εθνεγερσίας.

Και δεν ήταν Έλληνας, ήταν Βαυαρός!

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης,
1828

Λιθογραφία σε χαρτί,
29Χ23εκ.

Ανδρέας Μιαούλης,
1829

Λιθογραφία σε χαρτί,
29Χ23εκ.

Ιωάννης Μακρυγιάννης,
1828

Λιθογραφία σε χαρτί,
29Χ22,8εκ.

Τα πρόσωπα των αγωνιστών του 1821, ο Κολοκοτρώνης, ο Καραϊσκάκης ή ο Κανάρης, κυριαρχούν κάθε φορά που γιορτάζουμε την 25η Μαρτίου κι αποτελούν πλέον οικίες φυσιογνωμίες για όλους μας. Πώς όμως αποτυπώθηκαν, αφού στα χρόνια εκείνα δεν είχε εφευρεθεί ακόμα η φωτογραφία;

Αυτόν το ρόλο, του «πολεμικού ανταποκριτή» της εποχής, ανέλαβε ένας Βαυαρός υπολοχαγός ο οποίος πολέμησε εθελοντικά στο πλευρό των Ελλήνων και βρέθηκε σε πολλά πεδία μαχών στην Αίγινα, στον Πόρο, στη Σαλαμίνα, στο Ναύπλιο και στη μάχη του Φαλήρου.

Ο φιλέλληνας Καρλ Κρατσαίζεν γνώρισε από κοντά τους περισσότερους ήρωες του 21 και αφού πρώτα τους ζητούσε την άδεια να αποτυπώσει τη μορφή τους με το μολύβι του, τους έβαζε να υπογράφουν το έργο. Αυτή η υπογραφή αποτελούσε άλλωστε και το πιστοποιητικό αυθεντικότητας.

Χάρη στον Καρλ Κρατσαίζεν έχουμε προσωπογραφίες για τον: Κολοκοτρώνη, Μακρυγιάννη, Νικηταρά, Τομπάζη, Κουντουριώτη, Μιαούλη, Κανάρη, Σισίνη, Μαυρομιχάλη, Μαυροκορδάτο, Ζαΐμη, Φαβιέρο κ.ά.

Η ζωή του (1794-1878)

*Έρχεται στην Ελλάδα
να στηρίξει τον αγώνα
των Ελλήνων*

Η φωτογραφία
δωρίθηκε από
τον γιο του στην
Εθνολογική και
Ιστορική
Εταιρεία περίπου
το 1900.
Φυλάσσεται στο
Εθνικό Ιστορικό
Μουσείο.

Ο Γερμανός αξιωματικός Καρλ Κράτσαϊζεν, φωτογραφημένος το 1860.

Ο Karl Krazeisen, Βαυαρός αξιωματικός του πεζικού και ερασιτέχνης ζωγράφος, γεννήθηκε στις 28 Οκτωβρίου 1794 στο Καστελλάουμ του Παλατινάτου και πέθανε στο Μόναχο στις 27 Ιανουαρίου 1878.

Το 1812 κατετάγη στον Βαυαρικό Στρατό και πήρε μέρος στις επιχειρήσεις της Γερμανίας κατά του Ναπολέοντα (1813-1814).

Τον Αύγουστο του 1826, ενώ υπηρετούσε στην Βαυαρία με τον βαθμό του υπολοχαγού (ΠΖ), αποφάσισε να έρθει στην Ελλάδα για να στηρίξει τον αγώνα των Ελλήνων. Χωρίς να εξασφαλίσει την απαραίτητη άδεια από την υπηρεσία του, έφυγε από το Μόναχο, και μετέβη εν τέλει στο Ναύπλιο μέσω Ιταλίας (Αγκόνα), Δυρραχίου, Κέρκυρας, Ζακύνθου, με ενδιάμεσους σταθμούς τον Πόρο, την Αίγινα και τη Σαλαμίνα. Στην Αθήνα κατατάχθηκε στο σώμα Βαυαρών εθελοντών υπό τον Karl Wilhelm von Heideck και πήρε μέρος σε σημαντικές μάχες. Είχε μάλιστα συμμετάσχει στην πολιορκία της Αθήνας το 1826 και την πολιορκία της Ακρόπολης (Μάρτιος - Απρίλιος 1827).

Ο Karl Krazeisen αγωνίστηκε στη μάχη του Φαλήρου, στη διάρκεια της οποίας σκοτώθηκε ο Γεώργιος Καραϊσκάκης. Ο Krazeisen, φιλοτέχνησε το πρόσωπο του Έλληνα Στρατηγού μία ημέρα πριν τον χτυπήσει το μοιραίο βόλι. Το έργο έμεινε ημιτελές μιας και δεν πρόλαβε να αποτυπώσει λεπτομερώς τα της ενδυμασίας του.

Η ζωή του (1794-1878)

Η πορεία του

Όποτε έβρισκε χρόνο έπαιρνε την ακουαρέλα του και σχεδιάζε με μολύβι ή κάρβουνο τις εικόνες που αντίκριζε κατά τη διάρκεια της Επανάστασης.

Όλα άρχισαν στις 11 Αυγούστου 1826 στο Ναύπλιο, όταν ο Krazeisen συνάντησε τον Γεώργιο Μαυρομιχάλη και ζωγράφισε το πορτραίτο του, το οποίο άλλωστε ήταν και το πρώτο που δημιούργησε.

Σιγά σιγά δημιούργησε ένα πάνθεον αθανάτων. Ανάμεσά τους πυρπολητές, καπεταναίοι, οπλαρχηγοί και προεστοί. Σήμερα μια σειρά από λιθογραφίες μας επιτρέπουν να γνωρίζουμε το αληθινό πρόσωπο του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, του Νικηταρά, του στρατηγού Μακρυγιάννη, του Ανδρέα Μιαούλη, του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου αλλά και των Τομπάζη, Κουντουριώτη, Ζαΐμη, Σισίνη και πολλών άλλων αγωνιστών. Ο υπολοχαγός Καρλ Κρατσαίζεν βρέθηκε στην Ελλάδα ως εθελοντής στο βαυαρικό εκστρατευτικό σώμα, ενώ παράλληλα κατέγραφε με τον δικό του τρόπο τις εξελίξεις στα μέτωπα του αγώνα.

Τον Αύγουστο του 1827 ο Krazeisen φιλοτέχνησε το τελευταίο του ιχνογράφημα στην Ελλάδα, αυτό του σπουδαίου Φιλέλληνα βαρόνου Friedrich Eduard von Rheineck (1796-1854).

Γεώργιος Μαυρομιχάλης. Στις 11 Αυγούστου 1826 ο Κάρλ Κρατσαίζεν συναντάει και σκισάρει στο Ναύπλιο τον Γεώργιο Μαυρομιχάλη. Είναι το πρώτο πορτρέτο αγωνιστή που σχεδιάζει. Όλα τα σκίτσα έγιναν εκ του φυσικού σε απλό χαρτί μικρών διαστάσεων (16,3x12,5) και φέρουν την ιδιόχειρη υπογραφή του κάθε εικονιζόμενου.

Η ζωή του (1794-1878)

Η επιστροφή στη Γερμανία

Ο Γερμανός αξιωματικός, τοποθετημένος στην κάτω αριστερή γωνία του πίνακα, στέκεται ανάμεσα στους φουστανελοφόρους, με λυγισμένο το δεξιό του πόδι, ενώ δείχνει την Ακρόπολη των Αθηνών με το αριστερό του χέρι.

Ο Krazeisen όπως απεικονίζεται στον πίνακα του Βρυζάκη "Το εν Πειραιεί στρατόπεδον του Καραϊσκάκη κατά το έτος 1827"-1855

Μετά την επιστροφή του στην Γερμανία, ο Krazeisen εκδειώχθηκε από τον Βαυαρικό στρατό, εξαιτίας της απουσίας του χωρίς άδεια, κάτι που συνιστούσε "λιποταξία". Επανήλθε όμως στις τάξεις του στρατεύματος, με παράλληλη απόδοση των στρατιωτικών του βαθμών, χάριν της υπηρεσίας του στην Ελλάδα.

— Έν Μονάχῳ ἀπεβίωσεν, ἐν ἡλικίᾳ 84 ἐτῶν, ὁ στρατηγὸς κόμης Κάρολος Κραζεϊσεν, ἰππότης πολλῶν παρασῆμων καὶ τοῦ ἡμετέρου παρασῆμου τοῦ ἀγῶνος καὶ τοῦ τῶν Ταξιαρχῶν τοῦ Σωτήρος. Ὁ Κρατσαίζεν, θερμὸς φιλέλληνας, κατεβῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 21, ἀγωνισθεὶς ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην. Ἦν εἰς τῶν γενναιοτέρων στρατιωτῶν τῆς Βαυαρίας, μετασχὼν πολλῶν πολέμων καὶ εἰς ἀνώτατα ἀξιώματα ἀνεληθὼν. Τὴν κηδεῖαν τοῦ φιλέλληνα στρατηγοῦ ἠκολούθησαν οἱ ἐν τέλει τοῦ Μονάχου, καὶ τινες τῶν αὐτόθι σπουδαζόντων ἑλλήνων, φόρον εὐγνωμοσύνης ἀποτίνοντες.

Η είδηση του θανάτου του Karl Krazeisen στην «Εφημερίδα» του Δημήτρη Κορομηλά στις 27 Ιανουαρίου 1878.

Η ιστορία δεν ειρωνεύεται σπάνια στον τόπο μας. Αυτός, ένας Βαυαρός, εμείς, με έντονη ακόμα αντι-βαυαρική διάθεση σε σχέση με τη συγκρότηση του κράτους και την ιστορική μας πορεία ως έθνος, μας πρόσφερε ένα εικαστικό υλικό τόσο φορτισμένο από την ίδια την παρουσία και το ήθος των ηρώων μας, ώστε να το ενσωματώσουμε χωρίς αντίρρηση στην εθνική μας συνείδηση, αποσιωπώντας όμως ενδεχόμενες «ταπεινωτικές» για τις επιλογές μας λεπτομέρειες. Μια από αυτές θα ήταν ότι το χέρι που έδωσε σάρκα και οστά στο «Εθνικόν Ηρώον του 1821» ήταν βαυαρικό, ανήκε μάλιστα σε έναν υπολοχαγό του βαυαρικού πεζικού!

Α. Μιαούλης,
αρχικό σκίτσο και
τελική
λιθογραφία

Το έργο του

Μερικά χρόνια αργότερα στη Γερμανία πλέον, ο ίδιος σημειώνει ενδεικτικά στον πρόλογο ειδικής έκδοσης: «Κατά τη διάρκεια της παραμονής μου στην Ελλάδα μου δόθηκε η ευκαιρία να σχεδιάσω εκ του φυσικού τα πορτρέτα των περισσότερων εξαιρετων ανδρών της νεότερης ιστορίας της χώρας αυτής».

Ο Karl Krazeisen δεν άφησε απομνημονεύματα, ούτε σημειώσεις. Άφησε όμως ένα ιδιαίτερα σημαντικό καλλιτεχνικό και ιστορικό έργο.

Ο συνολικός αριθμός των έργων του ανέρχεται σε 39 σχέδια με μολύβι σε χαρτί μικρού και μεσαίου μεγέθους, στα οποία συμπεριλαμβάνονται οι προσωπογραφίες των αγωνιστών, 21 υδατογραφίες από τοπία με αρχαιότητες, κάστρα, θαλασσινά και στεριανά τοπία με ναυτικούς και χωρικούς και 31 σχέδια με μολύβι με μνημεία και πολεμικές συνθέσεις σε χαρτί μεγάλου μεγέθους. Συνολικά πρόκειται για 91 έργα, σημαντικό αριθμός για τη συλλογή σχεδίων της Εθνικής Πινακοθήκης. Αποκτήθηκαν, το 1926, ύστερα από παρέμβαση του Ζαχαρία Παπαντωνίου, τότε διευθυντή του Μουσείου, ο οποίος προέτρεπε την ελληνική κυβέρνηση να αγοράσει το κληροδότημα. Έτσι τελικά για 200.000 δραχμές, τα έργα του Κρατσαίζεν επέστρεψαν στον τόπο όπου είχε εμπνευστεί τη δημιουργία τους και δόθηκαν στην Εθνική Πινακοθήκη.

Εκδόσεις

Επιστρέφοντας στη Γερμανία λιθογράφησε τα σχέδιά του και τα κυκλοφόρησε, από το 1827 έως το 1831, σε επτά λευκώματα με το γενικό τίτλο «Bildmisse ausgezeichnetler Griechen und Philhellenen, nebst einigen Ansichten und Trachten».

Γεώργιος Σισίνης, αρχικό σκίτσο και τελική λιθογραφία

Η μορφή του Κολοκοτρώνη στο παλιό πεντοχίλιο προέρχεται από τη λιθογραφία του Καρλ Κράτσαϊζεν.

Πορτραίτα

Μερικές από τις προσωπικότητες του 1821 που ζωγράφισε

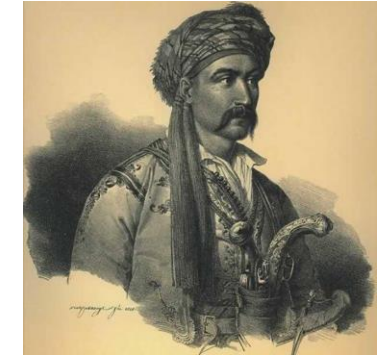
Θεόδωρος Κολοκοτρώνης

Το σκίτσο του ολοκληρώθηκε στη Δαμάλα (Τροιζήνα) 14 Μαΐου 1827. Είναι το γνωστότερο πορτρέτο του Γέρου του Μωριά.

Κωνσταντίνος Κανάρης

Το σκίτσάρισμα του διάσημου Ψαριανού πυρπολητή Κωνσταντίνου Κανάρη έγινε στις 20 Ιανουαρίου 1827.

Νικηταράς

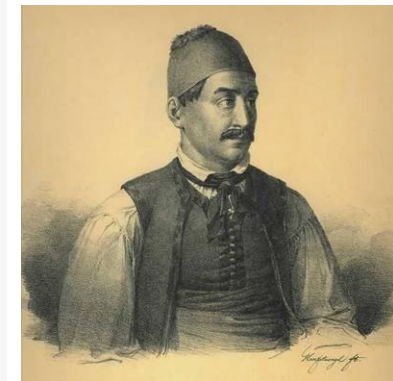
Το σκίτσο του Νικήτα Σταματελόπουλου έγινε το 1828.

Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος.

Κίτσος Τζαβέλας

Γεώργιος Κουντουριώτης

ΠΗΓΕΣ

- Admin. "Karl Krazeisen, Γερμανός Φιλέλληνας, Στρατιωτικός Και Προσωπογράφος Των Αγωνιστών Του 1821." *Εταιρεία Για Τον Ελληνισμό Και Τον Φιλελληνισμό*, Admin https://www.eefshp.org/Wp-Content/Uploads/2019/05/logo_eefshp_svg_EL.Svg, 15 Sept. 2020, www.eefshp.org/karl-krazeisen-germanos-filellinas-stratiotikos-kai-prosopografos-ton-agoniston-toy-1821/.
- "Καρλ Κρατσαίζεν Ο 'Φωτογράφος' Των Ηρώων Του '21 - Εφημερ.είδηση." *Google Sites*, sites.google.com/site/ephemereidese/politismos/karlkratsaizen%C2%ABphotographos%C2%BBtoneroontou21.
- Αααααα, et al. "Ο Άγνωστος Γερμανός Αξιωματικός Που Φιλοτέχνησε Τα Πασίγνωστα Πορτρέτα Των Ηρώων Του 1821." *Newsbeast.gr*, 4 June 2020, www.newsbeast.gr/greece/arthro/6351621/o-agnostos-germanos-axiomatikos-poy-filotechnise-ta-pasignosta-portreta-ton-iroon-toy-1821.
- "Ο Εθνικός Ζωγράφος Της Επανάστασης Του 1821 Ήταν Βαυαρός!" *ProtoThema*, 24 Mar. 2014, www.protothema.gr/greece/article/364434/o-ethnikos-zografos-tis-epanastasis-tou-1821/.
- *ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΤΟΥ 1821*, www.koutouzis.gr/agonistes.htm.
- "Κρατσαίζεν Καρλ (1794–1878) Ο Ζωγράφος Των Αγωνιστών Του '21." *ΑΡΓΟΛΙΚΗ ΑΡΧΕΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ*, 20 Dec. 2008, argolikivivliothiki.gr/2008/12/15/%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%83%CE%AC%CE%B9%CE%B6%CE%B5%CE%BD-%CE%BA%CE%B1%CF%81%CE%BB-1794-%E2%80%931878-%CE%BF-%CE%B6%CF%89%CE%B3%CF%81%CE%AC%CF%86%CE%BF%CF%82-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B1%CE%B3/.
- "Κρατσαίζεν Κάρλ – Ο Βαυαρός Λοχαγός Ζωγραφίζει Τους Έλληνες Και Φιλέλληνες Αγωνιστές Του '21." *ΑΡΓΟΛΙΚΗ ΑΡΧΕΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ*, 19 Apr. 2012, argolikivivliothiki.gr/2012/04/19/karl-krazeisen/.
- 24grammata. "Κρατσαίζεν Καρλ/ Karl Krazeisen (1794–1878): Ο Ζωγράφος Των Αγωνιστών Του '21." *24γράμματα, Εκδοτικός Οίκος - 24 Γράμματα*, 17 Mar. 2012, 24grammata.com/%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%83%CE%AC%CE%B9%CE%B6%CE%B5%CE%BD-%CE%BA%CE%B1%CF%81%CE%BB-karl-krazeisen-1794-%E2%80%931878-%CE%BF-%CE%B6%CF%89%CE%B3%CF%81%CE%AC%CF%86%CE%BF%CF%82-%CF%84%CF%89%CE%BD/.
- Sitalkis. *Ο Κρατσαίζεν Και η Προσφορά Του Στην Εικονογράφηση Ηρώων Του 1821*, sitalkising.blogspot.com/2014/09/1821.html.
- "ΚΑΡΛ ΚΡΑΤΣΑΙΖΕΝ – Ο Γερμανός Που... Διέσωσε Τους Ήρωες Του '21." *Ένωση Μακεδόνων Κέρκυρας*, 28 Mar. 2014, maccunion.wordpress.com/2014/03/28/%CE%BA%CE%B1%CF%81%CE%BB-%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%83%CE%B1%CE%B9%CE%B6%CE%B5%CE%BD-%CE%BF-%CE%B3%CE%B5%CF%81%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CF%8C%CF%82-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CE%B4%CE%B9%CE%AD%CF%83%CF%89/.